

**KONTRAKT NR.:
VEDLEGG B-4 BESTEMMELSER FOR VASK OG RENS AV INTENDANTURMATERIELL FOR
FORSVARET**

VEDLEGG B-4

BESTEMMELSER FOR VASK OG RENS AV INTENDANTURMATERIELL FOR FORSVARET

INNHold

- 1. Orientering
- 1.1 Krav til utførelse
- 1.2 Kvalitetskontroll
- 1.3 Generell kontroll

Vedlegg

- " E Materielliste vask (Behovsoppgave)
- " F Materielliste rens (Behovsoppgave)
- " G Vaske- og renseforskrifter
- " H Kontrollforskrifter for vask og rens
- " K Eksempel på vaskeliste

BESTEMMELSER FOR VASK OG RENS AV INTENDANTURMATERIELL FOR FORSVARET

1. Orientering

1.1 Krav til utførelse

Vask, rens og etterbehandling skal utføres i henhold til "Bestemmelser for vask og rens av intendanturmateriell for Forsvaret". For artikler som ikke er nevnt i Bestemmelsenes materielliste, skal symbolmerking følges.

1.2 Kvalitetskontroll

Kvalitetskontroll skal gjennomføres i samsvar med "Bestemmelser for vask og rens av intendanturmateriell for Forsvaret".

1.3 Generell kontroll

Forsvarets logistikkorganisasjon / Felleskapasiteter (FLO/FELLES) er Forsvarets sentrale kontrollorgan og kan på eget initiativ foreta kontroll av alle bedriftene som nyttes av Forsvaret.

I forbindelse med vurdering av tilbud, skal sentralt kontrollorgan, etter anmodning fra Forsvarets Logistikkorganisasjon/ Divisjon for Forsyning/ Driftsanskaffelser, inspisere og gi uttalelse om aktuelle bedrifters evne til å utføre oppdrag for Forsvaret.

Forsvarets Logistikkorganisasjon/ Strategiske anskaffelser/ Profesjonelle tjenester bistår avdelingene hvis uoverensstemmelse angående kontraktsvilkårene oppstår, og håndterer de kommersielle forhold mot leverandøren. Sentralt kontrollorgan (adresse med telefonnr. fremgår i kontrakten) holdes orientert om og bistår ved kvalitetsmessige / vasketekniske uoverensstemmelser.

1.4 Leveringstid

Normaltid:

Frist for levering er 7 dager etter mottak av skittentøy.

Ved masseinnlevering (øvelser og kontingentskifter):

Frist for levering er 7 dager etter mottak av skittentøy.

Fristen ved massinnlevering er krevende men helt nødvendig med bakgrunn i kontingentskiftenes tidsramme. Leverandør vil på et tidlig tidspunkt bli gjort kjent med planen for disse kontingentskiftene.

Andre behov avtales direkte mellom lager / avdeling og leverandør, men skal godkjennes av kjøper.

Vedlagt tabell for Vask

Vedlagt tabell for Rens

VASKE- OG RENSEFORSKRIFTER

INNHold

1.	Orientering	side 2
2.	Krav til ferdigbehandlet tøy	side 2
3.	Metoder	side 3
4.	Krav til maskiner etc.	side 5
5.	Drift inkl. miljøbestemmelser	side 6
6.	Pakking, lagring, transport	side 11

VASKE- OG RENSEFORSKRIFTER

1. ORIENTERING

1.1 Generelt

Ved utførelse av vaskeritjenester for Forsvaret skal de retningslinjer og den fremgangsmåte som er beskrevet i denne forskrift følges.

1.2 Materiellister

Effekter skal behandles i henhold til vedleggene E og F i dette direktivet.

1.3 Symbolmerking

Effekter som er symbolmerket, skal behandles i henhold til merking (ISO) så fremt ikke noe annet er bestemt i materiellistene.

2. KRAV TIL FERDIGBEHANDLET TØY

2.1 Farge, lukt, flekker, glans og klebing

Hvitt tøy skal ikke være merkbart gulnet eller grånet. Kulørt tøy skal ha en klar farge. Effektene skal være tørre, og fri for sjenerende lukt. Smuss og flekker som lar seg løse, skal være fjernet. De ferdige effekter skal være fri for glans, bulker, rynker etc. som kan tillegges uriktig behandling. Tøyet skal ikke være klebrig.

2.2 Glatting

Ved glatting for hånd skal effektene strekkes og formes slik at de beholder sin opprinnelige form.

2.3 Rulling

Ilegging, rulling og sammenlegging skal utføres slik at effektene ikke blir utsatt for tråskjevhet, skrukker og for høy restfuktighet.

2.4 Reimpregnering

Reimpregnerte / impregnerte effekter skal ha en vannavvisende evne som tilsvarer Spray Test Rating på 4 (90) eller bedre ifølge ISO Standard 4920.

2.5 Presset tøy

Folder i jakker, klaffer på lommer o l skal være lagt riktig. Tøyet skal være fri for sjenerende pressglans, bretter og skrukker. Eventuelt fôrstoff skal være glattet.

2.6 Garderoberens

Tøy til garderoberens skal forbørstes (detasjeres), renses og presses.

2.7 Lommer

Alle lommer skal være rene for rusk og fremmedlegemer. ***Alle lommer uansett kategori som kan vrenses, vrenses og om nødvendig børstes før rensing/vasking. Eventuelle fremmedlegemer fjernes.*** Lommer vrenses tilbake igjen etter ferdigbehandling.

3. METODER

3.1 Vask

Forsvarets effekter skal vaskes og behandles i henhold til følgende vaskeforskrifter:

3.1.1 **Vaskeforskrift A-Hvitvask (Kokvask) 85 °C**

For denne sortering vil det normalt være behov for bleking av effektene. Det må da tas hensyn til understående forhold.

3.1.1.1 **Vaskemidler**

Dersom det anvendes ferdigkomponerte vaskemidler som inneholder hydrogenperoksid natriumperborat (P- merket), skal pH-verdien i vaskebadet ikke overstige 11,3. Vaskeprosessen må da ikke tilsettes ekstra natriumperborat, peroksid eller andre spesialblekemidler som inneholder noen av disse bestanddeler.

3.1.1.2 **Bleking med natriumhypokloritt**

Ved bleking med natriumhypokloritt (NaOCl), må pH-verdien ikke være lavere enn 9,5. Mengden av natriumhypokloritt (15 % handelsvare) skal følge disse mengdeangivelser:

- lett skittent tøy	:	maksimum 3 ml pr 1 kg tøy
- sterkt skittent tøy	:	maksimum 6 ml pr 1 kg tøy.

Natriumhypokloritt må aldri tilsettes i konsentrert form til vaskemaskiner, men må fortynnes med vann før tilsettingen. Temperaturen ved blekeprosessen må ikke være høyere enn 45 °C. Når bleking med natriumhypokloritt foretas i forvasken (før hovedvask), behøves ingen nøytralisering av klorrester.

3.1.1.3 Bleking med hydrogenperoksid

Ved bleking med hydrogenperoksid (H₂O₂), skal mengden blekemiddel ikke overstige 1,5 ml. 30 % hydrogenperoksid pr 1 kg tøy. Temperaturen skal være lavere enn 50 °C. når blekemidlet tilsettes (i fortynnet tilstand). Deretter heves temperaturen gradvis til 85 °C.

3.1.2 Vaskeforskrift B – Kulørtvask (Varmvask) 60 °C

Vaskevannets temperatur skal ikke overstige 60 °C, og pH-verdien ikke være høyere enn 12,0.

3.1.3 Vaskeforskrift C – Finvask 40 °C

Vaskevannets temperatur skal ikke overstige 40 °C, og pH-verdien ikke være høyere enn 9,0.

3.1.4 Vaskeforskrift D – Finvask 40 °C

Som vaskeforskrift C, men uten sentrifugering og trommeltørking

3.1.5 Vaskeforskrift E – Finvask 30 °C

Vaskevannets temperatur skal ikke overstige 30 °C, og pH-verdien ikke være høyere enn 9,0.

3.1.6 Vann

Bløtt vann (under 30) i tilstrekkelig mengder skal til enhver tid være tilgjengelig. Vannrør bør være dimensjonert slik at ingen maskiner trenger mer enn ett minutt for fylling av vann til skyllehøyde, selv om flere maskiner fyller samtidig.

3.2 Rens

Forsvarets effekter skal renses og behandles iht. følgende renseforskrifter

3.2.1 Renseforsterkere

Ved bruk av renseforsterkere skal det nyttes en type som har god smussbærende evne, og som lett lar seg skylle bort.

3.2.2 Fuktighet

Fuktighet i rensesbadet skal alltid være under kontroll, og skal ikke overstige et nivå som tilsvarer 80 % relativ fuktighet.

3.2.3 Skyllevæske

Som siste skyllevæske skal det nyttes destillert, eller ren ny væske.

3.2.4 Temperatur

Temperaturen på rensesvæsken må holdes på et lavest mulig nivå, og ikke overstige 35 °C.

4. KRAV TIL MASKINER ETC.

4.1 Generelt

Forsvarets sentrale kontrollorgan forbeholder seg retten til å kunne godkjenne maskiner og annet utstyr før det tas i bruk

4.2 Standard på utstyr

Alt av maskiner og annet teknisk utstyr (rense- og vaskemaskiner, sentrifuger, tørketromler, damptunneler, ruller, presser etc.), skal til enhver tid være i vedlikeholdsmessig god teknisk stand.

4.3 Vaskemaskiner

Vaskemaskiner skal være utstyrt med automatikk for programmessig kjøring, samt med signal som kan sikre at vaskeprogrammene overholdes.

Vaskemaskiners innertrommel med lukkeanordning skal være i rustfritt stål, og uten skarpe kanter eller lignende som kan skade tøyet.

Vaskemaskinene skal være utstyrt med:

- pålitelig og godt leselig termostat / termometer.
- godt leselig vannstandsmåler.
- tappekraner for uttak av badprøver for kontroll
- merking for maksimalt tillatte fylling av tøy.

Maskinens vendemekanisme skal virke korrekt.

Kontinuerlige vaskemaskiner (vaskerør / gater) skal ha tappekraner for alle kammer / seksjoner av maskinen.

Kontinuerlige vaskemaskiner skal være utstyrt med flowmeter eller annen vann mengdemåler, samt justerbart termometer i de viktigste vaskesonene.

De delene av maskinen som er i berøring med tøyet skal være frie for kalkbelegg og andre avleiringer.

4.4 Rensemaskiner

Rensemaskinene skal være utstyrt med automatikk for programmessig kjøring og skal være i god driftsikker stand. Maskinene skal være frie for skarpe kanter eller grader som kan skade tøyet.

Maskinene skal også være utstyrt med merking for den maksimalt tillatte fylling av tøy. Dessuten skal maskinene være utstyrt med termostat, termometer for utgående luft samt væsknivåmåler.

Åpne perklormaskiner skal være utstyrt med aktivt kullfilter.

4.4.1 Destillator

Maskinene skal være utstyrt med eller tilkoblet destillator som har destillasjons- kapasitet til å produsere ren rensevæske, tilsvarende minst 2 bad pr renseomgang.

4.5 Tørketromler

Tørketromler skal være utstyrt med termostat og termometer for utgående luft, samt koblingsur for varmetilførsel, eller hygroskop.

4.6 Rullemaskiner

Dersom rullemaskiner er utstyrt med ileggings- og sammenleggingsutstyr, skal dette til enhver tid være riktig justert.

4.7 Traller og kasser

Traller og kasser skal være rene, fri for sprekker, spiker og lignende som kan skade tøyet.

4.8 Kalibrering

Alle måleinstrumentene skal være kalibrert / kontrollert minimum en gang i året. Det skal føres loggbok for instrumentene.

4.9 Vekter

Vekter for fakturering skal være godkjent for kjøp og salg.

Pålitelige vekter for veiing av tøy til vaske- og rensemaskiner skal forefinnes

5. DRIFT INKL. MILJØBESTEMMELSER

5.1 Generelt

Alle maskiner og utstyr skal nyttes på en slik måte at effekter ikke skades.

5.2 Veiing

Materiellet skal veies til vaske- og rensemaskinene.

5.3 Kontrollskjema

Kontrollskjema skal finnes ved hver vaske- og rensemaskin, det skal føres av operatøren og oppbevares av bedriften i kontraktsperioden. Det skal angis dato, kunde (avdeling/ stasjon), vekt av tøyet i maskinen, tøy sortering, vaske- / rens- og impregnerings- resepter, samt tidspunkt for start og avslutning av vasken / rensen. Kontrollskjemaer skal alltid være a jour og skal hver dag undertegnes av bedriftens ansvarlige kontrollorgan.

5.4 Resepter

Vaskeriene og renseriene plikter å oppgi alle anvendte vaske- / bleke- / impregnerings- og renseresepter til Forsvarets sentrale kontrollorgan.

Dersom vaskeriene eller renseriene i kontraktperioden ønsker å gå over til nye resepter, eller forøvrig gjøre noen forandringer som kan influere på resultatet, skal Forsvarets sentrale kontrollorgan informeres om dette før noen forandringer blir foretatt.

5.5 Hygiene

Dersom bedriftene i tillegg til å vaske / rense for Forsvaret, også vasker / renser for helseinstitusjoner, betinger det at forskrifter for hygiene o 1 fra offentlige helsemyndigheter blir fulgt.

5.6 Miljøbestemmelser

5.6.1 **Generelt**

Bedrifter som skal inngå kontrakt med Forsvaret må oppfylle følgende krav i tillegg til øvrige krav i dette direktivet, med hensyn til forurensing og miljø.

5.6.2 **Vaskeri**

Vaskeriene må ha godkjent utslippstillatelse fra offentlige myndigheter.

5.6.3 **Vaskemidler**

Vaskemidler til vask av effekter skal ikke inneholde fosfater, eller andre for miljøet påviste skadelige tilsetninger.

5.6.4 **Rensevæsker**

Forbruket av rensesvæske skal for tyngre artikler ikke overstige 4 (fire) prosent avrenset varevekt. For lettere artikler (garderoberens) er grensen 2 (to) prosent av rensesvæskevekt.

Bedriftene skal føre loggbok over destruksjon / gjenvinning, samt måleskjema for væskeforbruk

5.6.5 **Adsorpsjonsanlegg**

Åpne perklor rensesmaskiner skal være utstyrt med, eller tilkoblet, adsorpsjonsanlegg (aktivt kullanlegg) med tilfredsstillende kapasitet for optimal gjenvinning av rensesvæsken.

5.6.6 **Sikkerhetskar**

Ved nymontering av rensesmaskin, skal denne utstyres med sikkerhetskar med stor nok kapasitet til å samle opp innholdet av maskinens største tank.

- 5.6.7 **Loggbøker / Lekkasjekontroll / Lekkasjesøking**
Renseribedrifter skal jevnlig gjennomføre lekkasjesøking for å sikre at maskinene er tette.
Loggbok skal føres.
- 5.6.8 **Kontakt vann (vann som har vært i kontakt med løsemidler)**
Kontakt vann skal før utslipp gjennomgå en separasjon i en tilfredsstillende sikkerhetsavskiller.
- 5.6.9 **Lagring av løsemidler**
Løsemidler skal oppbevares / lagres på forsvarlig tette beholdere / fat / tanker, som sikrer at løsemidler ikke kan renne ut og skade/forurense internt og eksternt miljø.

Oppbevaring av destillasjonsavfall skal skje i lukkede beholdere, slik at løsemiddelavdunsting unngås.
- 5.6.10 **Internt arbeidsmiljø**
Rom med anlegg for kjemisk rensing må ha tilstrekkelig ventilasjon, slik at de ansatte ikke utsettes for helseskadelige løsemiddeldamper. (Ref arbeidstilsynets grenseverdier, 20 ppm gjennomsnitt pr åtte timer).
- 5.6.11 **Datablader**
Datablader for alle brukte kjemikalier skal være lett tilgjengelig i tilfelle ulykker / uhell.
- 5.6.12 **Intern opplæring**
Bedriften plikter å informere alle ansatte om bruk av aktuelle kjemiske væsker med tanke på sikker omgang av disse, reduksjon av brann- og eksplosjonsfaren samt utslippsfare.
- 5.7 **Tillatt fyllingsgrad**
- 5.7.1. **Vaskemaskiner**
Lett skittentøy	:	Fyllingsgrad 1:12 (1 kg tøy pr 12 l trommelvolum).
Sterkt skittent tøy	:	Fyllingsgrad 1:15 (1 kg tøy pr 15 l trommelvolum).
- 5.7.2 **Rensemaskiner**
Rensetøy	:	Fyllingsgrad 1:20 (1 kg tøy pr 20 l trommelvolum).
Impregneringstøy	:	Fyllingsgrad 1:26 (1 kg tøy pr 26 l trommelvolum).
- 5.8 **Vasking**
- 5.8.1 **Fylling av maskiner**
Når en vaskemaskin tømmes for rent tøy, må urent tøy aldri fylles i ledige rom i maskinen før alt rent tøy er tatt ut.

- 5.8.2 **Mengde vaskemiddel**
Mengden av vaskemiddel skal avpasses således at det er vaskeaktiv substans tilstede under hele vaskeprosessen. Overskumming skal unngås.
- 5.8.3 **Veiing**
Alle vaskemidler og eventuelle blekemidler utveies eller utmåles før de tilsettes maskinene.
- 5.8.4 **Doseringsanlegg**
Automatiske doseringsanlegg for kjemikalietylsetninger skal jevnlig kontrolleres og ha ajourførte skjema for doseringsmengde.
- 5.8.5 **Merking av kjemikalier**
Vaskekjemikalier / stambad skal være synlig merket med navn og blandingsforhold. Datablad skal foreligge.
- 5.8.6 **Skylling**
Skylleprosessen skal være avpasset slik at sentrifugevann etter siste skyll reagerer nøytralt eller svakt surt (pH verdi 7,6-6,0).
- 5.8.7 **Syrer**
Dersom ansyring med organiske syrer (eddiksyre eller maursyre i fortynnet stand) blir foretatt i siste skyll, skal nest siste skyll reagere bare svakt alkalisk (pH-verdi mindre enn 9,0).
- 5.8.8 **Antistatiske midler**
I de tilfeller antistatiske midler nyttes, tilsettes de i siste skyllevann i det mengdeforhold som foreskrives av leverandøren.
Midler som gjør tekstilmaterialet klebrig eller spesielt mykt, tillates ikke brukt.
- 5.8.9 **Våtimpregnering**
Dersom vasket tøy skal våtimpregneres, må det foretas en god utskylling av vaskemiddelrester og med ansyring i siste skyllebad, før impregneringsprosessen blir foretatt.
Våtimpregnering skal utføres i et resirkulerbart system.
- 5.8.10 **Impregneringsmiddel**
Impregneringsmidlet må være av slik kvalitet at krav til hydrofoberingseffekt oppnås i h t spraytest.
- 5.8.11 **Syntetiske effekter**
Ved vask av temperaturømfintlige syntetiske effekter, skal nedkjølingen ved skylling foretas gradvis i det kritiske temperaturområdet.
- 5.8.12 **Flekker**
Dersom vaskede effekter ikke er blitt tilfredsstillende flekkfrie, foretas det en

forlenget omvask etter metode for sterkt skittent tøy.

5.8.13 **Rustflekker**

Rustflekket tøy som har vært samlet opp til en passende mengde ved avdeling / stasjon, skal behandles med en dertil egnet syre i vaskemaskin eller kum for fjerning av rust. Deretter foretas en normal vask.

5.9 **Rens**

5.9.1 **Skittent impregneringstøy**

Skitne plagg som ikke blir rene med rensbehandling, vaskes i vann ved temperaturer ikke over 60 °C og med bruk av vaskemidler. Plaggene skal deretter våtimpregneres og tørkes ved temperaturer maksimum 60 °C.

Ved vask skal det anvendes vaskemidler som lett lar seg skylle ut.
Ansyring skal brukes i siste skyllevann før våtimpregnering.

5.9.2 **Renseavfall**

Avfallstoffer etter rensprosessen skal behandles som spesialavfall, og det skal føres loggbok over destruksjonen/gjenvinningen.

5.9.3 **Skylling**

Effekter som skal reimpregeres, skal skylles ekstra godt i destillert rensvæske før impregnering.

5.9.4 **Skitne plagg**

Spesielt skitne plagg av andre kategorier enn impregneringstøy tas ut etter den kjemiske behandling, vaskes med et nøytralt finvaskmiddel (pH-verdi ikke over 8,0). Det skylles godt og tørkes ved temperaturer ikke over 60 °C.

5.9.5 **Antistatbehandling**

Ved antistatbehandling av effekter skal det nyttes et godt antistatmiddel som er spesielt for dette formålet.

Renseforsterker kombinert med antistatisk middel er ikke tilstrekkelig for antistatbehandling.

5.9.6 **Renseforsterker**

Renseforsterkeren som nyttes skal være godt vannbærende og la seg skylle ut.

5.10 **Tørketromler**

Ved tørking i tromler skal materiellet sorteres slik at effekter som trenger forskjellige tørketider og temperaturer, ikke tørkes samtidig i en trommel. Tørketromlene skal programmeres og fylles på en slik måte at effekter blir gjennomtørre uten at de blir utsatt for overtørking og unødig slitasje.

6. PAKKING, LAGRING, TRANSPORT

6.1 Pakking

Effektene skal, dersom ikke annet er avtalt, legges sammen og sorteres etter artikler.

6.2 Frasortering

Reparabelt tøy, samt tøy som etter omvask / omrens ikke blir bruksferdig rent, skal frasorteres, pakkes for seg og merkes spesielt med forslag om reparasjon/kassasjon.

6.3 Lagring

Lageret skal ha tilfredsstillende størrelse.

Ved lagring skal rent og skittent tøy holdes godt adskilt. Lokalene skal **være** tørre, luftige og rene, slik at materiellet ikke tilsmusses eller utsettes for annen skadelig ytre påvirkning (f eks lukt).

Bedriften skal behandle effektene fra hver avdeling / stasjon separat, slik at tøy fra de forskjellige enheter ikke blandes.

6.4 Pakking

Effektene skal pakkes og transporteres slik at de ikke blir påført skader eller blir tilsmusset. Trallevogn skal normalt nyttes.

Effektene skal ikke stables slik at de utsettes for stort press.

6.5 Retur og kontroll

Bedriften er ansvarlig for riktig retur av innsendte effekter, og kontroll av disse iht. krav til ferdigbehandlet tøy.

6.6 Fakturering

Faktureringen skal foretas på grunnlag av veid, tørt og rent tøy.

KONTROLLFORSKRIFTER VASK OG RENS

Generelt

1. Hensikten med kontrollen er å sikre at Forsvarets bestemmelser for vask og rens blir fulgt.
2. Kontrollen inndeles i tre grupper

a. Leverandørens egenkontroll

Leverandøren skal utføre egenkontroll iht. "Bestemmelser for vask og rens av intendanturmateriell for Forsvaret".

Forsvarets sentrale kontrollorgan skal godkjenne bedriftens kontrollrutiner.

Kontrollen skal dokumentere at leverandør gir de ytelser som er kontraktsfestet.

Kopier av kontrollskjemaer skal oppbevares ved bedriften i kontraktsperioden og skal forevises på forlangende.

Leverandøren skal utpeke en person som er ansvarlig for kvalitetskontrollen.

b. Forsvarets mottakskontroll/stikkprøvekontroll

Ved mottak skal det utføres vanlig kvantitativ og kvalitativ kontroll av de mottatte effekter. Videre skal det foretas spray-test av reimpregnerte plagg. Avdelingene kan reklamere direkte overfor bedriften. Ønsker avdelingen utvidet stikkprøvekontroll ved bedriften, forelegges saken for kontraktsutsteder.

c. Forsvarets sentrale kontroll

Den sentrale kontroll baserer seg på en faglig inspeksjon ved bedriften som bl. a innbefatter kontroll av maskiner og utstyr, samt kjemiske analyser av vaske-, skylle- og sentrifugevann. Videre en vurdering av vaske/rense/impregneringsmetoder og resepter, samt faglig totalvurdering av bedriftens kapasitet og evne til og utføre oppdrag for Forsvaret.

Det vil også vurderes hvorvidt leverandør ivaretar miljømessige krav som kontroll av utslipp av miljøskadelige stoffer, resirkulering av impregneringsvæske og forskriftsmessig håndtering av spesialavfallsstoffer. Kontrollen innbefatter også bruk av standard prøvestykker, overprøving og godkjenning av leverandørens egenkontroll.

3. Prøvestykker

Engangsprøvestykker vaskes sammen med tøysorteringer i vaskemaskin etter bestemmelser som gis av Forsvarets sentrale kontrollorgan. Prøven gir grunnlag for bedømmelse av vaske-/blekeeffekt, samt mekanisk påvirkning i vaskeprosessen. Ti gangs prøvestykker skal vaskes sammen med tøysortering i vaskemaskin etter bestemmelser som gis av Forsvarets sentrale kontrollorgan. Enhver sortering skal kunne gjøres til gjenstand for undersøkelser med prøvestykker.

Prøvestykkene skal, før de tas i bruk, merkes med betegnelsen for den tøysortering prøvestykket skal følge. Når Forsvarets sentrale kontrollorgan så bestemmer, skal prøvestykket vaskes i en og samme maskin samtlige ganger. Det skal føres regnskap med det antall ganger prøvestykkene vaskes. Prøvestykkene merkes med en strek av merkeblekk for hver gang de sendes til vask, og datoen for hver merking føres på kontrollkortet for vedkommende prøvestykke. En skal videre sørge for at stykket blir vasket i den sortering det er tiltenkt, og ved mottakelsen av det vaskede og rullede prøvestykke etterses at det har vært vasket, hvilket kan ses på merkeblekkstreken. Etter at de bestemte antall vask er oppnådd, innsendes stykket omgående til undersøkelse sammen med det utfylte og undertegnede kontrollkort.

Eventuelle andre prøvestykker/prøveplagg skal behandles i henhold til det som blir bestemt av Forsvarets sentrale kontrollorgan for hvert enkelt tilfelle.

For prøvestykkeresultatet etter 10 gangers vask skal følgende krav gjelde:

- a. For sortering A (Hvitvask 85 °C):
 - hvithet skal være minst 96 % av den opprinnelige
 - fluiditet skal ikke være over 13 RECIPROKE POISE.
- b. For sortering B (Kulørtvask 60 °C og Finvask 40 °C):
 - fluiditet skal ikke være over 6 RECIPROKE POISE.

4. Spray Test

Ved kontroll nyttes et Spray Test apparat ifølge ISO Standard 4920.

Kontrollskjema hvor testverdier og nødvendige data (tidspunkt, sortering, kunde, testresultat og evt. merknader) skal fylles ut.

Partier der testresultatet ikke tilfredsstiller kravet, skal behandles på nytt og gjennomgå ny test.

- a. Fremgangsmåte:

- den indre ringen i holderen plasseres på artikkelens innerside og den ytre ringen på yttersiden rett over den første. Deretter presses ringene sammen med stoffet

- imellom. Yttersiden skal vende opp og skal være helt glatt. Holderen henges deretter på stiften og presses mot skråflaten på apparatet
- trakten med sprederen innstilles slik at dusjen vil treffe midt på prøven.
- i trakten helles raskt 250 ml (1/41) vann med temperatur $20^{\circ} \pm 2^{\circ}\text{C}$. Når alt vannet har rent gjennom sprederen tar en tak i holderen og slår dens motsatte side en gang mot en fast gjenstand. Deretter flyttes grepet 180° og slaget gjentas en gang. (Det skal gjøres for å fjerne overskudd av vann før prøven bedømmes).

b. Bedømmelse av resultatene:

- den vannavvisende evne eller artikkelens Spray Test Rating bedømmes ved og sammenligne det fuktighetsbildet som fremkommer på prøven med en standard Spray Test Rating kart.
- kravet til vannavvisende evne er 4 (90).

c. Prøver:

Avdelingene skal ta stikkprøver av reimpregneringen. Avdelingen avgjør selv hvor mange artikler som må testes for å være forsikret om at hele partiet tilfredsstiller kravet.

Jakke testes på:

- forstykkets høyre/venstre side, ca 5 cm fra skuldersøm
- midt på øverste del av ryggen
- nederste del av ryggen, ca 10 cm fra nedre kant.

Bukse testes:

- prøvene tas på begge sider av bukseben midt på låret

Øvrige artikler testes på 2 forskjellige steder. Det skal være god avstand mellom prøvestedene.

AVDELINGENS INTERNE KONTROLLANSVAR VED VASK OG RENS

1. Brukerkontroll

Brukerkontroll utføres på Forsvarets intendanturlagre/depoter ved mottak av tøy fra vaskeri-/renseri-bedrift, jfr. "Kontrollforskrifter for vask og rens pkt 2 b", og omfatter kontroll av kvantitet, samt kvalitet på utførte arbeider i henhold til krav til ferdigbehandlet tøy, jfr. "Vaske- og rensforskrifter pkt 2".

Videre kontrolleres at kontraktfestede tidsfrister blir overholdt.

Avdelingen skal sørge for at ansvarlig medarbeider forestår enhver overlevering/mottak av vaske- og rensetøy til/fra vaskeri/renseri.

2. Kvantitetskontroll

Kvantitetskontroll skal sikre at det er samsvar mellom levert og mottatt kvantum til/fra bedriften. Dellevering bør normalt unngås.

Hvis avvik på antall artikler er oppdaget over lengre tid, skal fortrinnsvis alle artikler telles ut/inn.

Dersom det blir påvist kvantitative uoverensstemmelser ved leveranser, skal bedriftens ledelse kontaktes og gis anledning til å rette opp eventuelle feil. Dersom henvendelsen til bedriften ikke fører fram, skal avdelingen følge tjenestevei.

3. Kvalitetskontroll

Kvalitetskontrollen utføres for å påse at de mottatte effekter utseendemessig tilfredsstiller vaske- og rensforskriftenes krav, jfr. "Vaske- og rensforskrifter pkt 2".

Dersom det ved en leveranse blir påvist at de mottatte effekter kvalitetsmessig ikke tilfredsstiller vaske- og rensforskriftenes krav, skal bedriftens ledelse kontaktes og derved gis anledning til å rette opp eventuelle feil.

Dersom dette ikke fører fram, skal man gå tjenestevei for å søke å løse saken og eventuelt be sentralt kontrollorgan om bistand for å få en faglig vurdering.

VASKE/RENSELISTE - PERSONLIG BEKLEDNING/UTRUSTNING

AVDELING: AVDELINGENS NR.: /

FIRMA: TRANSPORTMÅTE:

SENDT FIRMA: FORSENDELSEN BESTÅR AV:

VENTES FERDIG: KOLLI

..... KILO

POST	BENEVNING	ENHET	INNLEV ANTALL	LEVERT RETUR	MERKNAD
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					

KVITTERING TIL AVDELING:

Matr iht liste mottatt/levert tilbake

KVITTERING TIL FIRMAET:

Matr iht liste, totalt kilo

og kolli levert.

Dato:

Dato:

FIRMAETS REPR

.....

AVDELINGENS REPR

.....

Det forutsettes at det utarbeides separate lister for vask og rens.

Hvilke artikler og hvor mange som skal inngå fast på de forskjellige listene vil variere, avhengig av bl a de enkelte avdelingers behov.